

Barns mestringsopplevelse i naturen

På hvilken måte jobber personalet med fokus på naturen som læringsarena, med barns mestringsopplevelser i det fysiske utemiljøet hos barn i alderen 3 – 6?

Lise – Mari Utland

[kandidatnummer: 6008]

Bacheloroppgave

[BHBAC3980]

Trondheim, Mai, 2020

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

FORORD	2
INNLEDNING	3
2.0 TEORI	4
2.1 BARNES MESTRINGSOPPLEVELSE.....	4
2.2 DET FYSISKE UTEMILJØET.....	5
2.2.1 <i>Affordances</i>	6
2.3 DEN FYSISKE LEKEN I UTEROMMET.....	7
2.4 BETYDNINGEN AV RELASJON TIL ANDRE.....	8
2.4.2 <i>Relasjon mellom personalet og barnet</i>	8
2.4.3 <i>Relasjon mellom barn i uteleken</i>	9
3.0 METODE	10
3.1. VALG AV METODE.....	10
3.2. PLANLEGGING AV DATAINNSAMLING/ADGANG TIL FELTET.....	12
3.3 UTVALG AV INFORMANTER.....	12
3.4 BESKRIVELSE AV GJENNOMFØRING.....	13
3.5 ANALYSE AV INTERVJUET.....	13
3.6 METODEKRITIKK.....	14
3.7 ETISKE RETNINGSLINJER.....	15
4.0 PRESENTASJON AV FUNN OG DISKUSJON	16
4.1 MESTRINGSOPPLEVELSE.....	16
4.2 BETYDNINGEN AV DET FYSISKE UTEMILJØET.....	17
4.3 DEN FYSISKE LEKEN I UTEROMMET.....	19
4.3.1 <i>Betydningen av lekematerialer</i>	20
4.4 RELASJON MELLOM PERSONALET OG BARNET.....	21
4.5 RELASJON MELLOM BARN I UTEROMMET.....	24
5. 0 OPPSUMMERING	26
6. 0 LITTERATUR	27
7. 0 VEDLEGG	30
7.1 INTERVJUGUIDE.....	30
7.2 SAMTYKKESKJEMA.....	32

Forord

Utdanningen som barnehagelærer har gitt meg mye kunnskap og inspirasjon, som har gjort meg motivert til å skrive denne bacheloroppgaven. Gjennom de tre årene sitter jeg igjen med en bred forståelse for hvordan man skal arbeide, for å støtte barn i deres møte med utfordringer. Det var mitt engasjement for barns mestringsopplevelse i naturen som gjorde at jeg valgte dette tema, på bakgrunn av interessen for hvordan personalet kan bruke naturen, som en viktig kilde til barns opplevelse av mestring. De siste årene har jeg blitt mer, og mer opptatt av å bruke naturen som en læringsarena. Grunnen til Dette er fordi jeg merker hvordan jeg selv opplever naturens påvirkning.

Mestring for meg handler om å utfordre seg selv, som kan gi en følelse av motivasjon til å prøve mer, og en glede av å få det til. Jeg synes selv at det fysiske utemiljøet legger et godt grunnlag, for barns opplevelse av mestring gjennom alt det har å tilby. Denne opplevelse av mestring kan gjøre at barn får troen på seg selv, og selvfølelsen kan styrkes. I relasjon mellom barn kan de bygge hverandre opp, og støtte hverandre til å få mestringsopplevelser som et barn kanskje ikke ville fått alene. Dette kommer også frem i relasjon mellom barn, og voksen. Når personalet tilrettelegger miljøet, kan det skape større rom for at barn kan mestre utfordringer ut fra sitt nivå. Det har gjort at min bacheloroppgave tar for seg, hvordan personalet i naturbarnehager legger til rette for mestringsopplevelse, i det fysiske utemiljøet.

Jeg ønsker å takke mine to veiledere Sobh og Børge, for faglig kompetanse og veiledning gjennom bacheloroppgaven. Videre ønsker jeg å benytte anledningen til å takke venner, og familie som har vært en viktig støtte i dette forskningsprosjektet. Til slutt ønsker jeg å takke lærerne som har delt sin kunnskap, samt har gjort de tre årene lærerike, og spennende.

Innledning

I rammeplanen er det tydelig at personalet skal bruke det fysiske utemiljøet, som en arena hvor barn får et mangfold av naturopplevelser som gir mulighet til lek og læring (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 52). Når vi vet at opplevelse av mestring er en stor faktor for barns livskvalitet, blir det en viktig begrunnelse for personalets arbeid med kvaliteten i det fysiske utemiljøet. (Dragland, 2018, s. 28). Dette gjør at bacheloroppgaven min skal ta for seg hvordan personalet kan bruke naturen, som en arena for å gi barn opplevelse av mestring. Det som har vært spennende fra intervjuene, er synet personalet har på mulighetene det fysiske utemiljøet kan tilby, og det å være en psykisk og fysisk støtte gjennom barns utfordringer. I oppgaven vil jeg vise til teori som går på barns mestringsopplevelse, det fysiske utemiljøet, den fysiske leken i uterommet og til slutt relasjon mellom personalet og barna. Jeg har valgt disse temaene da dette var fremtredende i funnene, og det kan være vesentlige faktorer for at barn skal oppleve mestring i det fysiske utemiljøet.

Ut i fra dette, mener jeg det er viktig å bruke naturen som en hjelpende hånd, for at hvert enkelt barn skal få oppleve mestring ut i fra deres forutsetninger. Derfor er problemstillingen for dette forskningsprosjektet

”på hvilken måte kan personalet i barnehagen legge til rette for at barn opplever mestring, i det fysiske utemiljøet i alderen 3 – 6 år”.

Ut i fra dette ønsker jeg å ta for meg forskningsspørsmålet *”hvordan dette kommer frem i relasjon mellom personalet og barnet og mellom flere barn”*. Relasjonen er en viktig faktor for barns utvikling, og deres opplevelse av mestring. Videre i kapittel 2 tar jeg for meg teori, som skal være en del av diskusjon. I kapittel 3 belyser jeg den kvalitative metoden jeg har valgt, og presenterer de fire informantene. Videre i kapittel 4 kommer jeg inn på diskusjon av funnene ut i fra problemstillingen, og viser sammenheng med teorien som er relevant. Til slutt i kapittel 5 kommer konklusjonene med hovedpoenget i selve forskningsprosjektet.

2.0 Teori

I teoridelen skal jeg redegjøre for den teorien jeg opplever er relevant, for å belyse min problemstilling. Den er som følgende: ”*på hvilken måte arbeider personalet i naturbarnehager med barns opplevelse av mestring, i det fysiske utemiljøet?*”. I den forbindelse har jeg valgt å ta for meg teori som omhandler barns mestringsopplevelse, det fysiske utemiljøet, og den fysiske leken. Jeg skal i tillegg se på betydningen av relasjonene som blir skapt mellom barna, og personalet. Denne teorien skal jeg videre trekke inn i drøftingen, for å begrunne de funnene som jeg har fått. Dette er for å gi svar på min problemstilling. Denne teorien er relevant for min oppgave, da jeg ønsker å se på ulike faktorer som er med på å gi barn mulighet til å oppleve mestring.

2.1 Barns mestringsopplevelse

Når man skal legge til rette for barns mestringsopplevelse, er det viktig å ta utgangspunkt i hva som menes med begrepet mestring. Dette gjør at personalet i barnehagen blir bevisst sin rolle, for å fremme barns mestringsfølelse. Jeg vil vise til en forklaring som handler om hvordan barn behersker utfordringer de står ovenfor, og hvordan de takler en vanskelig situasjon (Arnesen, Gulbrandsen, Gundersen & Hovden, 2010, s. 36). Det er også viktig å se hvilke ressurser barna har, for å klare de ulike utfordringene som møter dem. Dersom et barn skal oppnå positive mestringsopplevelser, må personalet sørge for at aktivitetene er tilpasset deres ferdighetsnivå (Arnesen et al., 2010, s. 36). Det er sjeldent barn behersker en krevende situasjon, første gangen de prøver. Ved å åpne opp for mulighetene til å prøve om igjen, gir det en motivasjon til å mestre utfordringen bedre. Det er selve prosessen som er viktig for at barn skal få en opplevelse av å nå målet, og det å kjenne på mestring isteden for at resultatet skal det viktigste (Arnesen et al., 2010, s. 37).

Når barnet opplever å mestre de ulike utfordringene som blir stilt av omgivelsene og seg selv, blir selvpoppfatningen styrket, og barn kjenner på en følelse av lykke og glede (Askland & Sataøen, 2019, s. 127). Følelsen av positive mestringsopplevelser gjør at barn blir motivert til å møte nye utfordringer, som de behersker (Askland & Sataøen, 2019, s. 129). Et barn som møter både fysiske og psykiske utfordringer som det mestrer får en følelse av at selvtilliten og selvfølelse blir styrket. Dette gjør at personalet har en viktig rolle med å støtte barnet, både i fysiske og psykiske utfordringer. Den fysiske støtten går ut på at personalet er tilstede sammen med barna, og kan gi en hjelpende hånd når et barn for eksempel går på ski og faller. Den fysiske støtten kan også være at personalet tilrettelegger materialer, som blir en støtte i

aktiviteter og lek. Den psykiske støtten kan være i form av at personalet gir barn oppmuntrende ord, eller motivasjon (Moser, 2016, s. 133). Dette viser hvor viktig det er at personalet både er der, som en psykisk og fysisk støtte. Det gjør at personalet må kjenne barna for å tilrettelegge aktiviteter, og oppgaver slik at barn kan få utfordringer som er tilpasset dem og ikke blir for kjedelige. Noe som vil styrke barns psykiske og fysiske mestringsopplevelse (Kibsgaard, 2016, s. 355). Det vil videre bli forklart hva som menes med det fysiske utemiljøet, for å kunne se hvordan personalet kan arbeide med barns mestringsopplevelse.

2.2 Det fysiske utemiljøet

Naturen blir sett på som et varierende miljø, hvor barn kan finne mange muligheter og utfordringer, tilpasset dem. Det viser at utformingen av det fysiske utemiljøet er en betydningsfull faktor, for barns mestring og læring (Storli, 2016, s. 341). De ulike årstidene gjør at det konstant er en forandring i utemiljøet. Det viser at det fysiske utemiljøet også er et dynamisk miljø (Hagen, 2015, s. 4). Ved å være i aktivitet i utemiljøet gjennom de ulike årstidene, vil barn bli utfordret til å ta i bruk det omgivelsene har å tilby. Barn kan ta i bruk materialer som naturen har å tilby, dette vil stimulere deres kreativitet og gir ulike bruksmuligheter. Det kan for eksempel være å lage snømann, lage hytte av pinner, eller å lage vannkanaler (Storli, 2016, s. 342). Barn har en trang til å søke etter det som er spennende og utfordrende. Dette gjør at naturen er en god arena, som gir barnet mulighet til å forme ulike rom i utemiljøet, samt setter krav til motoriske ferdigheter og risikomestring (kunnskapsdepartementet, 2006, s 30). Miljøet vil oppleves som overkommelig, da det er tilpasset barns ferdighetsnivå, samt at landskapet er varierende (Bjørngen, 2016, s. 311). De faste lekeapparatene kan være utfordrende for noen barn, da de ofte er tilpasset en aldersgruppe det kan være et klatrestativ kan være tilpasset til de eldste i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2006, s.7). Forskning viser at barn foretrekker å bruke løsmaterialer under lek og aktiviteter. Dette kan være fordi barn kan gi løsmaterialer roller de selv ønsker, for eksempel en pinne kan bli en fiskestang. Løsmaterialer gir også mulighet til at utfordringer blir tilpasser barns utfordringer (Hagen, 2016, s. 354).

Fjørtoft (2016) viser til sin forskning på barnas ”*allsidige bevegelse i naturen – effekter på barns motoriske mestring*” (Fjørtoft, s. 187). Forskningen hennes viser at det fysiske utemiljøet er et læringslandskap, samt et terreng som gir barn et stort utvalg av muligheter for mestringsopplevelser. Det byr på utallige variasjoner, som inspirerer og inviterer barn til å være mer i fysisk aktivitet (Fjørtoft, 2016, s. 189). Miljøet tilbyr barn ulike løse og faste materialer, slik at barn kan forme aktiviteter selv (Storli, 2016, s. 341). Områder som er store

og flate, kan invitere barna til å sykle om sommeren, gå på ski på vinteren og ha fangeleker. Skogen kan gi barna muligheten til å lage hytte av trær, eller huske og klatre i trær. Når man bruker det fysiske utemiljøet, kan barn ta i bruk bevegelsesmuligheter, som er tilpasset deres ferdigheter, og barn kan søke utfordringer som er tilpasset deres mestringsnivå (Fjørtoft, 2016, s. 191). Det viser at naturen har en stor påvirkning for barnets kroppslige mestring. Nærkontakten barnet får av naturen gir mening i deres liv, og det bidrar til å øke livskvaliteten deres. Dette viser at det fysiske utemiljøet gir barn utfordringer, som fører til mestringsopplevelser (Fjørtoft, 2016, s. 187). Dette forklarer hvor viktig det er at personalet sørger for at miljøet er variert, og har utstyr av leker som fremmer barns mestring (Fjørtoft, 2016, s. 192). Et allsidig fysisk utemiljø bidrar til at barnet mestrer de utfordringene som de møter (Fjørtoft, 2016, s. 181). Det fysiske utemiljøet påvirker barn til å ta det i bruk, som videre blir forklart i teorien om affordances.

2.2.1 Affordances

Omgivelsene i det fysiske utemiljøet har stor betydning for barns mulighet, til å kjenne på mestringsopplevelsen. Dette gjør at teorien til James Gibson, som tar for seg ”affordances” blir sentral. Begrepet kan forstås som et samspill mellom barnet, og det fysiske utemiljøet. I følge Gibsen handler det nettopp om relasjonen mellom barnet og omgivelsene, og hva omgivelsene inviterer til (Sanderud & Gurholt, 2012, s. 6). Han mener det er en klar sammenheng mellom det motoriske og perseptuelle systemet, som er måten vi oppfatter omgivelsene på og hvordan man tar dem i bruk omgivelsene (Fjørtoft, 2016, s. 186). Når barn bruker et tre som et materiale i lek, er det først og fremst muligheten for hva som kan gjøres med det som er i fokus. Barns bevegelse i det fysiske utemiljøet kan føre til nye mulige bevegelser, som kan være utfordrende og gi barn mestringsopplevelser. Det gjør at barn oppdager nye ”affordances” (Storlig, 2016, s. 339). Det handler om å oppdage egenskapene i omgivelsene, det kan være nye handlingsmuligheter av at barn tar i bruk treet på en annen måte, eller at treet får en ny betydning som et klatrestativ. Om vinteren kommer snøen som gir en ny ”affordances”, og barn blir umiddelbart invitert til å være i aktivitet. Det kan for eksempel være å gå på ski, eller bygge snømann (Fjørtoft, 2016, 187). Barn tar i bruk ulike materialer i leken, noe som gjør at den fysiske leken får større betydning.

2.3 Den fysiske leken i uterommet

Det er en forutsetning at barn er fysiske aktive, for at de skal kunne mestre sin egen kropp og sine bevegelser. Utemiljøet gir barn muligheter til å skape rom av naturmaterialer, som gjør at leken blir kreativ og fantasifull. Dette påvirker samspillet mellom barna, til at det oppstår færre konflikter i leken (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 26). Når personalet legger til rette utemiljøet, skaper det gode opplevelser sammen, og barn blir mer opptatt av leken (Miljødepartementet, 2009, s.108). Det å være i fysisk lek i utemiljøet fremmer barns læring, og gir en mer avanserte ferdigheter innenfor motorikk, noe som gjør at den fysiske leken blir mer dominerende (Fjørtoft, 2016, s.187) Det er i leken at barn erfarer, og mestrer nye utfordringer av kroppens muligheter (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 26). Ferdighetene barna utvikler når de er i fysisk aktivitet, som å klatre, hoppe tau eller går på ski, vil være med å styrke kroppsbevisstheten og gi barnet en følelse av å lykkes. Dette skaper en mestringsopplevelse av å klare noe, etter å ha prøvd seg på utfordringer (Öhman, 2012, s. 90).

Det fysiske utemiljøet kan tilbyr barn å klatre høyt over bakken, eller balansere på stubber som er ulike risikofylte situasjoner. De ulike risikosituasjonene er med på å gi barn motivasjon, til å søke etter mestringsopplevelser (Sanderud & Gurholt, 2012, s. 9). Barn søker spenning på ulike nivå, og utprøving av grenser gjør at barnet opparbeider seg risikomestring. Dette gjør det lettere å håndtere risikosituasjoner senere (Sandseter, 2016, s. 58). Barn søker spenning i ulike aktiviteter, som både kan gi en følelse av frykt og glede. Dette medfører at mestringsopplevelsen i det fysiske utemiljøet i risikosituasjoner blir styrket (Sandseter, 2016, s. 61). For at barn skal kunne mestre situasjoner som kan oppstå i risikolek, er det viktig at barn får utfordre seg i slike risikosituasjoner (Sandseter & Hagen, 2016, s. 401).

Landskapet som gir barn risikomestring, og utallige former for lek og aktiviteter, byr på mange forskjellige muligheter. Det kan være en åpen slette, eller en skog som gir barn føringer for ulike aktiviteter (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 23). Både elementer og terrenget gir barn nye utfordringer, som barnet lærer seg å mestre (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 28).

Tilgangen barn har på løsmaterialer gjør at barn blir lengere i leken, fordi de løse materialene gir barn mulighet til å forme aktiviteten slik de ønsker (Hagen, 2015, s. 4). Omgivelsen i det fysiske utemiljøet forvandler barns lekeverden, til en fantasiverden (Öhman, 2012, s. 121 - 122). Barn utforsker hva de kan og hva som er rundt dem, det kan være løsmaterialer de tar i bruk, som får ulike roller i leken (Sanderud & Gurholt, 2012, s. 5). For å få en felles lekeverden må barn være i relasjon med andre. Det gjør at relasjonen barna har med hverandre og relasjonen mellom barna og personalet blir en viktig faktor.

2.4 Betydningen av relasjon til andre

Bruner har utviklet teorien om støttende stilas. Denne teorien ble utviklet for å jobbe med pedagogisk hjelp for barn. Støttende stilas går ut på at barn skal få støtte fra personer eller materialer rundt seg. Disse personen eller materialene er mer kompetente enn de selv er for at de skal mestre utfordringer, som de ikke klarer på egen hånd (Askland & Sataøen, 2019, s. 203). Det kan være personalet som tar en aktiv rolle i å støtte barns mestring og læring. Samtidig som de veileder og stiller spørsmål (Glaser, 2016, s. 35). Det er viktig at personalet skaper positive relasjoner, som er preget av omsorg, varme, positive følelser og en åpen kommunikasjon. Det gjør at personalet må være deltagende, og gode rollemodeller i barns lek (Kibsgaard, 2016, s. 362). Barn kan også være støttende stilas for hverandre. Et barn som er mer kompetent enn ett annet barn, kan gå inn i en veilederrolle for et annet barn. Det kan handle om å vise, og forklare hvordan oppgavene skal gjøres. Dette gjør at det blir en læring for både barnet som får støttende stilas, og den som gir støtte. Det støttende stillaset blir redusert, etter hvert som barnet mestrer de utfordringene som finnes (Askland & Sataøen, 2019, s. 203).

2.4.2 Relasjon mellom personalet og barnet

I rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver blir det vist mye til relasjon mellom ulike barn, enkelt barnet og personalet. Relasjonene skal være grunnleggende for barns trivsel, glede og mestring. Personalet i barnehagen skal utforme det fysiske miljøet, slik at barn får mulighet til å utforske og ta en aktiv del i lek og fysisk aktivitet (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 19). For å kunne utforme og tilrettelegge må personalet kunne planlegge, og evaluere hverdagen i det pedagogiske arbeidet (Bjørngen, 2016, s. 297). Det å evaluere og reflektere over kvaliteten i barnehagen, gjør at personalet sikrer en kvalitetsutvikling. Noe som kan gjøre at man når målene man setter for barnehagen (Bjørngen, 2016, s 314). Det gir barn et tilbud som er tilrettelagt for deres ferdighetsnivå. Noe som kan ha stor betydning, for barns opplevelse av å mestre den kroppslige beherskelsen (Bjørngen, 2016, s. 311).

I like stor grad handler det om å ivareta barns fysiske og psykiske helse, og gi dem erfaring med kroppslig mestring (Bjørngen, 2016, s. 313). Gjennom tilrettelagte aktiviteter i naturen, øker barns mestring og selvfølelse (Miljødepartementet, 2009, s. 104). Det gjør at personalet må være fysisk tilstede og samtidig psykisk tilgjengelig for barna, altså være en ”*aktiv rollemodell*” (Storli, 2016, s. 348). Det kan handle om å være til stede når det både er glade, og utfordrende øyeblikk. Dette bidrar til å støtte barn til å oppleve mestring. Samtidig er det

viktig å gi barnet rom til å bli selvstendig (Moser, 2016, s. 133). Man må bygge på barns interesser og nysgjerrighet, der det er balanse mellom utfordringene og oppgavene som blir stilt og barnas ferdigheter. I rammeplanen er det retningslinjer som går på barns læring i kontakt med naturen. Det er personalets ansvar å tilpasse, og utforme aktiviteter som gir barna mulighet til å oppleve mestring (Fjørtoft, 2016, s. 192). Det er når personalet viser anerkjennelse, glede og deltagelse i barns lek. At det støtter tilknytningen mellom barnet og personalet (Kibsgaard, 2016, s. 362). Dette gjør at relasjonen mellom barn, og voksen blir styrket ved å være deltagende i naturen (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 73). Tilknytningen skaper en motivasjon, til å være nysgjerrige og undersøkende til nye utfordringer som videre kan gi barn en mestringsopplevelse (Kibsgaard, 2016, s. 362). Dette bidrar til en positiv faktor for barns selvfølelse, og når man som voksen viser at vi er der for barna kan det gi en følelse av å mestre (Aksland, 2013, s. 73). Dette gjør at personalet må være bevisst på den påvirkningen de har, når det gjelder hva som fremmer og hemmer barns mulighet til å søke etter det som er spennende i leken (Sandseter, 2016, s. 59). Når personalet gir veiledning og støtte i møte med det fysiske utemiljøet, gjør det at barn tørr å ta større risiko for å få mestringsopplevelse i leken (Lysklett, 2006, s. 41). Med å sikre utemiljøet, gjør det at barn kan få mer av den frie leken uten at personalet er med (Little & Wyver, 2008, s. 37). I den rolle som tilskuer av barns lek, kan man være observatør. Hvor man observerer samspillet mellom barn. Dette kan gi informasjon om barns utviklingsnivå, og hvordan man skal tilrettelegge leken for barna (Öhman, 2012, s. 244). Den frie leken hvor barn har rom for å utfolde seg, gir barn læring og mestring i større grad (Öhman, 2012, s. 34). Vi trenger å se på barns relasjon, for å få en større betydning av samspill mellom barn i leken.

2.4.3 Relasjon mellom barn i uteleken

At barn er en del av et felleskap er grunnleggende, for at barn skal kjenner på det å være verdifulle. Det å kunne være deltagende i lek sammen med andre, gir barn en mulighet for å styrke eget selvbilde. For at barn skal kunne være i et samspill med andre barn i lek, må de mestre ulike strategier. Det handler om at barnet må kjenne til innholdet i leken, slik at det blir enkelt å ta en rolle i leken. Samtidig må barna kunne ta med ulike materialer som passer inn i aktiviteten eller leken (Kibsgaard, 2016, s. 359). Barn kan gi hverandre bekræftelse, gjennom positiv oppmerksomhet. Det gjør at det blir lettere for barn å hjelpe hverandre i utfordringer, og involvere hverandre i lek og aktiviteter. Sammen kan barns mestringsopplevelse bli en faktor, til at de motiverer hverandre til å møte nye utfordringer (Askland & Sataøen, 2019, s. 72). Den trygge basen som blir skapt i et vennskap, bidrar til at barn tør å prøve seg ut på nye

utfordringer (Askland & Sataøen, 2019, s. 72). Det å være deltagende i lek og føle tilhørighet, det å være en del av et vennskap er betydningsfullt for barn (Grave, 2016, s. 3859). Samspill mellom barn gjør at de skaper verdifull erfaring av å være i relasjon med hverandre, hvor de lærer seg å komme med innspill og videreutvikle leken. Følelsen av å dele felles oppmerksomhet og forståelse, er med på å gi barn en følelse av å mestre et samspill (Greve, 2016, s. 387). I relasjonene mellom barn kan det å dele opplevelser og føle en tilhørighet, gjøre at de utfordrer eller motiverer hverandre til å møte nye mestringsopplevelser, da tar de rollen som støttende stilas (Askland & Sataøen, 2019, s. 42).

Målet med forskningen er å se på hvordan personalet arbeider, for å legge til rette for barns mestringsopplevelse i utemiljøet. Det gjør at hovedtemaet blir barns mestringsopplevelse, og det fysiske utemiljøet for dette studiet. Teorien om hvordan personalet legger til rette for barns mestringsopplevelse er en stor faktor som kommer frem i den metoden jeg har valgt.

3.0 Metode

I dette kapittelet skal jeg ta for meg forskningsmetoden som jeg har brukt i bacheloroppgaven. Forskningsmetoden skal hjelpe meg å få svar på problemstillingen min, som er *”på hvilken måte arbeider personalet i barnehagen for at barn skal oppleve mestring i det fysiske utemiljøet i alderen 3 -6 år”*. Først kommer jeg til å presentere valg av metode. Før jeg går inn på planlegging av datamateriale. Videre går jeg inn på valg av informanter og gjennomføringen av intervju. Deretter tar jeg for meg analyse av intervjuet, og metodekritikk. Til slutt i metoddelen tar jeg for meg de etiske retningslinjene. I følge Grønmo blir vitenskapelig metode sett på som ett hjelpemiddel, som gir retningslinjer for hvordan man skal gå frem for å innhente informasjon. Den hjelper oss å lære mer, og få mer kunnskap innenfor en satt problemstilling. Vitenskapelig metode hjelper oss også å utfylle ulike krav, som hjelper oss å kvalitetssikre informasjonen som blir innsamlet (Grønmo, 2016, s. 41 referert i Larsen, 2017, s. 17).

3.1. Valg av metode

Vitenskapelig metode blir forklart som fremgangsmåter for å gi svar på ulike forskningsspørsmål, for å finne data som passer til den valgte problemstillingen. Målet med metoden er å få frem informasjon og kunnskap, gjennom å analysere og tolke datamateriale (Johannesen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 299 referert i Bergsland & Jæger, 2016, s 66). Ut i fra problemstillingen kan man ta utgangspunkt i hvordan metode man kan ta i bruk. Det

finnes to hovedtyper for metode, disse kalles kvalitativ og kvantitativ metode (Bergland & Jæger, 2016, s. 66).

Kvantitative metoden handler om det som er målbart. Da snakker vi om det som presenteres som statistikker og diagrammer, som sluttresultat (Bergland & Jæger, 2016, s. 66 – 67). I motsetning til kvalitativ forskningsmetode, som baserer seg på innsamlingsmetoder. Disse metodene kan være for eksempel intervju og observasjoner (Bergland & Jæger, 2016, s. 67). For å finne data på min problemstilling, har jeg valgt å ta i bruk kvalitativ forskningsmetoden. Kvalitativ forskningsmetode baserer seg på et vidt spekter av innsamlingsmetoder. Intervju, analyse av dokumenter, gjennomføring av prosjekt, bilder og samtaler er eksempler på kvalitative metoder (Bergland & Jæger, 2016, s. 67). Å bruke denne metoden gjør at man går mer i dybden av det man undersøker, og vektlegger betydningen av problemstillingen (Thagaard, 2018, s. 11).

Jeg har valgt å ta i bruk kvalitative intervjuer i form av e-post, fordi jeg vil gå i dybden på temaet mitt. Den informasjonen jeg vil ha kan ikke tallfestes. Vanligvis når man tar for seg dybdeintervju foregår det ansikt til ansikt, men på grunn av samfunnssituasjonen vi er i akkurat nå har jeg vært nødt til å gjøre det litt annerledes. Grunnen til at jeg sender e-post er at Norge er under en pandemi, som gjør at man helst skal prøve å ha så lite nærkontakt med hverandre som mulig, for å forebygge spredning av et Coronaviruset (Regjeringen, 2020). Denne metoden bruker jeg for å skaffe informasjon om hvordan personalet som har fokus på naturen som læringsarena, legger til rette for mestringsopplevelser i det fysiske utemiljøet. Intervju kan bidra til at jeg kan utvikle en forståelse av hvordan personer opplever, og reflekterer over situasjoner i det daglige (Thagaard, 2018, s. 11). Denne metoden skal hjelpe meg å få innsikt i personalets opplevde erfaringer, og meninger. I gjennom et intervju kan man få fyldige og omfattende kunnskap om andres synspunkter, og hvordan perspektiver de har på temaet man intervjuer om (Thagaard, 2018, s. 89). Dette er grunnene til at jeg har valgt kvalitativt intervju og ikke kvantitativ metode (Dalland, 2012 referert i Bergland & Jæger, 2016, s. 67).

3.2. Planlegging av datainnsamling/adgang til feltet

Før jeg begynte med intervjuguide leste jeg teori, som var relatert til temaet jeg ønsket å skrive om. I intervjuguiden utarbeidet jeg spørsmål, og fant ulike tema som jeg ønsket å trekke frem som viktige. Dette er noe jeg har jobbet mye med, for å få gode spørsmål. Intervjuguiden tar utgangspunktet i problemstillingen, og temaet jeg ønsket å undersøke. Jeg utarbeidet et intervjuskjema med ferdig formulerte spørsmål, som ble stilt i en fast rekkefølge (se vedlegg intervjuguide 7.0). Jeg ønsket å starte med bakgrunnsspørsmål, også kalt åpningsspørsmål, for å skaffe informasjon om den jeg intervjuer. Å starte intervjuet med bakgrunnsspørsmål er en vanlig måte å starte et intervju på. Spørsmålene skal være lett å svare på og gir en myk åpning. Videre tar jeg for meg overgangsspørsmål, og nøkkelspørsmål som tar for seg hovedinnholdet i oppgaven (Larsen, 2017, s. 101). Jeg har valgt å dele spørsmålene inn i to hovedtema, slik at det ble lettere å få oversikt for informantene. Spørsmålene ble formulert som åpne, slik at informantene skulle få fortelle om sine erfaringer, og synspunkt. Å bruke åpne spørsmål gjør at den man intervjuer bli oppmuntret til å fortelle. Jeg valgte også å benytte meg av spørsmål som innledet med *"hvordan opplever du.."* og *"hva er viktig.."*. Dette er noe Thagaard poengterer som viktig, når man stiller spørsmål om refleksjoner av informantens daglige arbeid (Thagaard, 2018, s. 98). I intervjuguiden valgte jeg å ikke bruke lukkede spørsmål, på bakgrunn av at det begrenser svaralternativer. Ulempen med ledende spørsmål er at det gir en forventning, om hvordan man burde svare på spørsmålene (Thagaard, 2018, s. 97). Til slutt ønsker jeg å stille et avslutningsspørsmål, for at informantene skal få si litt mer om det er noe de føler som ikke er blitt sakt. Denne formen for intervjuet blir kalt strukturertintervju, det at jeg har samme spørsmål til alle informantene utgjør at det er sammenlignbart fordi jeg får svar på de samme spørsmålene (Larsen, 2017, s. 99).

3.3 Utvalg av informanter

Når man skal gjøre en kvalitativ metode, tar man ofte i bruk et strategisk utvalg. Som handler om at man henvender seg til personer som en mener har kunnskap om det man undersøker (Thagaard, 2018, s. 58). Informantene jeg tok kontakt med ble gjort av et strategisk valg, ved å velge informanter som jeg viste arbeidet med barn i naturen. Navnene på informanten er fiktiv, for å ta hensyn til personvern og anonymisering. Alle fire informantene har en tre årlig utdanning som barnehagelærer som er med vekt på naturen og friluftsliv. Morten er en informant jeg har kjennskap til, ved at vi har jobbet i samme barnehage. Jeg kjente ingen av de andre informantene fra før. Morten har jobbet i 6 år i barnehage, og to av dem som pedagogisk leder, da et år på uteavdeling og et år i en ordinærbarnehage. Marte har jobbet

som vikar og fast ansatt i 6 år. Hun er barnehagelærer i en naturbarnehage. Både Adrian og Rita har jobbet to år som barnehagelærer i naturbarnehager.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Etter jeg hadde formulert gode spørsmål til intervjuguiden, sendte jeg spørsmålene til de valgte informantene på epost på bakgrunn av situasjonen vi befinner oss i. Dokumentet som jeg sendte var passord beskyttet, som vil si at informantene måtte åpne dokumentet med et passord. Dette ble gjort på grunn av personvern. Etter intervjuene i form av epost, sendte jeg ut et samtykkeskjema, der noen hadde mulighet til å skrive under mens noen ga meg et elektronisk samtykke på epost. Intervju gjennom epost er et asynkront intervju. Hvor forsker sender ut spørsmål og tidsrommet for informanten gir svare er fleksibelt. Det at informantene får tid på å svare kan gi mer fylldige og reflekterte svar. Informantene får mer tid til å tenke over hva de vil svare (Thagaard, 2018, s. 110 – 111). I intervjuene jeg hadde var tidsrommet veldig variert. Noen kunne strekke seg over lengre tid, mens andre tok kortere tid.

3.5 Analyse av intervjuet

For å analysere intervjuet som ble gjort gjennom epost, ønsker jeg å vise til problemstillingen som tar utgangspunkt i prosjektet. ”På hvilken måte arbeider personalet i barnehagen for at barn skal oppleve mestring i det fysiske utemiljøet i alderen 3 -6 år”. Siden jeg fikk tilbake svarene på intervjuguiden nedskreven på epost, trengte jeg ikke å transkribere dem. I selve analysen har jeg valgt å ta i bruk tema og kontekst analyse. Når jeg bruker temaanalyser tar jeg utgangspunkt i de ulike temaene, som er representert i oppgaven. Hvor jeg sammenligner data fra alle informantene om det samme temaet (Thagaard, 2018, s. 171). I analysen gir konteksten et helhetlig perspektiv av funnene. Når jeg analyserer funnene i den sammenhengen de er en del av, gir det en forståelse av funnene som jeg undersøker. Jeg kan studere sammenhengen mellom temaene, og sammenligne de ulike kontekstene (Thagaard, 2018, s. 177). Da jeg startet med å analysere, delte jeg tekstsvarene inn i kategorier som tar for seg tema som blir vist i problemstillingen. Slik at jeg bygger opp teoridelen til funnene mine. Det gjorde at jeg skrev ut intervjuene og markerte setninger. Jeg har inndelt teksten i kategorier for å gruppere temaene, som gjør at jeg benytter meg av en induktiv tilnærming (Thagaard, 2018, s. 172). Ved å bruke en induktiv tilnærming, jobber jeg med utgangspunkt i funnene for å utvikle begrep. De ulike begrepene viser meningsinnholdet i funnene og gir en sterkere forbindelse mellom funnene og teorien (Thagaard, 2018, s. 172.) Videre brukte jeg

teorien og svarene på spørsmålene i funnene i drøftingsdelen. Jeg reduserer datamengden jeg har som ikke er relevant for min problemstilling.

3.6 Metodekritikk

Innenfor metodekritikk er ingen metode feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektere over innsamlingsstrategier og metode man har brukt (Bergsland & Jæger, 2016, s. 80).

Relabilitet og validitet er viktige begreper som omhandler metodekritikk, som tar for seg evaluering av det metodiske arbeidet. Reliabilitet er knyttet til om spørsmålene er troverdige, og hvor pålitelig datamaterialet er og hvordan det samles inn, analyseres og tolkes (Thagaard, 2019, s. 187). Ettersom jeg får svarene direkte fra informantene gjennom tekst kan det minke troverdigheten, fordi nedskrevne svar kan feiltolkes fra min side som forsker. Det personlige intervjuet gir bedre mulighet for å tolke funnene (Thagaard, 2019, s. 111). Jeg stilte spørsmål til fire personer som fikk samme spørsmål og i samme rekkefølge. En av dem som jeg intervjuet kjente jeg fra før og det kan spille en rolle for intervjuet. Relasjonen jeg har til den ene informanten har kan påvirke betydningen av informasjonen (Thagaard, 2018, s. 188). Samtidig blir relasjon mellom forsker og informant påvirket av at spørsmålene blir sendt gjennom epost og ikke er et intervju hvor man snakker ansikt til ansikt. Det kan handle om reaksjoner, kroppsspråk og følelser man ikke får gjennom intervju med epost (Thagaard, 2018, s. 102). Validitet er knyttet til hvordan vi tolker data og resultatene vi får av forskningen. Det handler om at forskningen er gyldig i forhold til den virkeligheten jeg studerer. Nærheten man har til feltet bidrar til å sikre validitet. Er undersøkelsen god nok for å svare på problemstillingen?

Ettersom jeg intervjuet fire personer, har jeg et godt grunnlag for å sammenligne det jeg undersøker, enn jeg ville hatt dersom jeg intervjuet to personer. Temaet mitt er komplekst, derfor kunne det vært lurt å ha flere informanter med ulike bakgrunner, for å få frem hele bildet. Jeg intervjuet forskjellige barnehagelærere som arbeidet i forskjellige barnehager, der tre var ansatt er barnehagelærere i naturbarnehager, mens en var ansatt i en ordinær barnehage. Igjennom hele forskningsprosessen har det vært noen som har kritisk vurdert min analyse, noe som styrker validiteten i selve oppgaven (Thagaard, 2019, s. 189).

En feilkilde innenfor kvalitativ metode kan være intervju effekten, hvor informanten kan bli påvirket av meg som forsker fordi vedkommende kjenner meg (Larsen, 2007, s. 27). Det at Morten kjenner meg kunne ført til at han var mer komfortabel med å være ærlig på svarene sine. Samtidig kan det også føre til at han ikke tørr å være ærlige på enkelte spørsmål. En

annen feilkilde kan være konteksteffekten. Det personlige tillitsforhold som er grunnleggende for ansikt til ansikt intervju kan være avgjørende om de ønsker å være åpen om personlige temaer (Thagaard, 2018, s. 110 – 111). Når jeg intervjuer gjennom e – post kan det personlige tillitsforholdet bli krevende, på grunn av at man ikke møter informantene personlig. Men siden jeg kjenner Morten er tillitsforholdet der allerede. Hvordan spørsmålene blir formulert påvirker hvordan svar som blir gitt. Ledende spørsmål kan begrense informantens svar og skape forventinger om å si seg enig eller uenig. I motsetning til åpne spørsmål som gjør at informanten står fritt til hvordan en ønsker å svare med sine synspunkt og erfaringer.

Som sagt er det en ulempe med asynkrone intervju, fordi tiden informantene brukte på å svare var ujevnt (Thagaard, 2018, s. 110). Det var noe jeg merket godt, det var stort sprik fra jeg fikk det første svaret til jeg fikk det siste. Noe som gjorde at jeg måtte vente med å analysere tekstene før jeg hadde fått alle svarene. Ut i fra svarene jeg fikk fra informantene måtte jeg ta hensyn til at det kan være spørsmål som informantene ikke ville svare på (Thagaard, 2019, s. 102).

3.7 Etske retningslinjer

Behandlingen av personvernopplysninger er en viktig faktor ved forskningsetikk. Det er lovfestet at en ikke skal bli krenket gjennom behandling av personopplysninger. Etske dilemmaer kan knyttes til undersøkelsesopplegget, innsamling av data, selve problemstillingen og drøfting og analyse av datamaterialet (Dalland, 2018, s. 238 – 242). For å følge de etske retningslinjene, når det gjelder personopplysninger må man følge de etske forholdsreglene som, ”*de nasjonale forskningsetiske komiteer*” (NESH 2016) viser til (Thagaard, 2019, s. 21). Jeg som forsker må respektere informantens medbestemmelse, og frihet. Forholdet som blir skapt mellom meg som forsker og informanten, stiller krav til mitt etske ansvar (Thagaard, 2019, s. 22).

Personene som deltar i forskningsprosjektet ble informert om anonymitet og taushetsplikt, i samtykkeskjemaet som de frivillig underskrev. Skjemaet ga deltagerne i intervjuet informasjon om prosjektet. Dette ga informert samtykke som er et av prinsippene i NASH retningslinjer (Thagaard, 2019, s. 22). Konfidensialitet er et annet prinsipp som handler om at man ikke skal offentliggjøre personlige data som kan avsløre hvem det er, altså skjule deltagerens identitet. Det har gjort at informantene fikk fiktive navn for å ivareta deres anonymitet (Thagaard, 2019, s. 24). I intervjuene har jeg gitt informantene fiktive navn, og valgt å utelukke personlig informasjon. Det tredje prinsippet går ut hvilke konsekvenser

deltagelsen kan ha for informantene. Det kan også handle om forventninger av å delta i studentens prosjekt. NESH poengterer at forskeren skal respektere deltagerens menneskeverd (Thagaard, 2019, s. 26).

4.0 Presentasjon av funn og diskusjon

I dette kapittelet skal jeg ta for meg funnene og drøfte dem opp imot teorien, som jeg tidligere har skissert. Her vil jeg legge frem funnene fra informantene, som jeg har presentert i metodedelene som er gitt fiktive navn. Jeg fremstiller direkte sitat fra intervjuene med hermetegn. Funnene bli presentert i samme rekkefølge som teori delen.

4.1 Mestringsopplevelse

Slik jeg nevner i teoridelen, så hevder Arnesen m. fl. at det å kjenne på følelsen av at man behersker en utfordrende situasjon, blir beskrevet som det å oppnå mestringsfølelse (Arnesen et al., 2010, s. 36). Når barn får en opplevelse av mestring, gir det en motivasjon til å prøve seg på nye utfordringer som gir en lykkelig følelse av å ha klart noe nytt eller klart noe bedre (Askland & Satøen, 2019, s. 129). Marte og Rita ser på mestring som en individuell følelse, som barnet oppnår etter å ha erfart noe nytt som de ikke har fått mulighet til før, ut i fra deres forutsetninger. Videre hevder Marte at

”oppgavene og utfordringene barna får må være tilpasset deres alder og modenhet, kapasitet, erfaringsgrunnlag og motorikk. For å kunne legge til rette for mestring hos barn mener jeg det er viktig at barna blir utfordret, men at vanskelighetsgraden ikke er for stor slik at de ikke klarer det”.

I følge Arnesen m. fl. for at barn skal kunne oppnå mestringsopplevelser, er det viktig å se på hvilke ressurser barna har for å klare de utfordringene som de møter. Samtidig er det viktig å se på selve prosessen for barns opplevelse av å nå målet, og ikke minst kjenne på mestringen underveis i det de gjør og ikke av resultatet (Arnesen et al., 2010, s. 37). Ifølge Morten ”omhandler mestringsopplevelsen alle situasjoner hvor barnet lærer seg og klarer noe nytt som det har prøvd å få til før, men ikke mestret. For eksempel at et barn klarer/tør å klatre høyere i et tre enn det har gjort før”.

I situasjoner som er utfordrende for barn er det sjeldent at barn klarer det med en gang. Det gjør at prosessen hvor barna prøver, og feiler vil barna mestre utfordringen bedre (Arnesen et al., 2010, s. 37). Dette er noe Morten hevder: ”hvor barn som klarer å klatre høyere og høyere for

hver gang. I situasjoner som dette er det viktig at barn kjenner på følelsen av at nå fikk jeg faktisk til det jeg har prøvd på men ikke fått til før. Altså denne mestringsopplevelsen”.

Opplevelsen som Morten beskriver her, samsvarer med det Askland & Satsøen skriver om at opplevelsen av det å mestre gir barna en følelse av lykke og å ha troen på seg selv (Askland & Satsøen, 2019, s. 127).

4.2 Betydningen av det fysiske utemiljøet

Jeg har tidligere vist i teoridelen at naturen blir sett på som et vekslende fysisk utemiljø, som gir et mangfold av muligheter og utfordringer. Dette miljøet skal være inspirerende for barn, hvor de skal få kjenne på nye utfordringer som skaper mestringsopplevelser (Storli, 2016, s. 341). Lyslett skriver at det er viktig at barn får mulighet til å søke situasjoner, som kan være spennende og utfordrende. Noe som gjør at naturen kan være en viktig arena for barnets mestring, av ferdigheter og risikosituasjoner (kunnskapsdepartementet, 2006, s 30).

Dette er noe Adrian får frem i sitt intervju. Han hevder at ” et godt fysiske utemiljøet som er preget av variert terreng vil kunne gi barn mange forskjellige muligheter til å prøve utfordringer og teste seg motorisk”. Fjørtoft støtter opp Adrian sitt synspunkt. Fjørtoft skriver at det å være aktiv i det fysiske utemiljøet, fremmer barns læring av motoriske ferdigheter (Fjørtoft, 2016, s. 186). Adrian forteller videre at spennende rom, gir barn mulighet til å kjenne på mestring som ikke nødvendigvis er relatert til det motoriske. Dette samsvarer med forskningen som jeg viser til i teoridelen som er gjort av Fjørtoft, der barnet trenger rom for å kunne være i fysisk aktivitet og utføre spontane bevegelser. Det gjør det viktig at personalet sørger for at miljøet er variert, og har utstyr av leker som fremmer barns mestring (Fjørtoft, 2016, s. 192).

Rita og Marte beskriver det fysiske utemiljøet som et dynamisk miljø, som hele tiden er i forandring og gir barn nye og spennende utfordringer. I følge Hagen blir det dynamisk miljø forklart som et miljø med materialer, som gir variasjon og er i kontinuerlig forandring i årstidene. Som gjør at barns fysiske lek er mest fremtredende i det fysiske utemiljøet (Hagen, 2015, 4). Variasjon i utemiljøet vil gi barn en nysgjerrighet, og vil være tilpasse flere ferdighetsnivå fordi utfordringene er varierte (Bjørngen, 2016, s. 311). Marte forteller at ”når det kommer snø og man må mestre andre måter å komme seg frem i dypsnøen på ski. På vinteren kan man også gå på skøyter mens på sommeren kan vi svømme”. Marte viser til at det fysiske utemiljøet hele tiden er i forandring og barn er mye i bevegelse. I følge Fjørtoft gjør dette at den fysiske leken blir mest fremtredende (Fjørtoft, 2016, s. 187). Ut i fra det

dynamiske miljøet kan vi trekke inn teorien om affordances, som nettopp handler om at barn tar i bruk forandringene som skjer og ser muligheter som de utprøver i samspill med miljøet (Fjørtoft, 2016, s. 187). Rita mener ” det handler om hvordan det fysiske miljøet taler til oss, hvilke muligheter det gir og hvilken rolle vi tar i miljøet”. Dette samsvarer med det Sanderud og Gurholt skriver om, mulighetene miljøet tilbyr, og barnets evne til å kunne ta det i bruk ut i fra deres mestringsnivå (Sanderud & Gurholt, 2012, s. 6). Som dermed skaper et kroppslig samspill mellom barnet, og det fysiske utemiljøet som gir en dynamisk og kreativ lek (Haugen, 2015).

I følge Adrian har det fysiske utemiljøet stor betydning for barns muligheter til å oppleve mestring. Han hevder at ” et godt utemiljø legger til rette for veldig varierte bevegelsesutfordringer”. Det stemmer godt med forskningen til Fjørtoft, som viser at utformingen av det fysiske utemiljøet har stor betydning for barns utvikling og ferdigheter (Storli, 2016. s. 341). Fjørtoft beskriver det fysiske utemiljøet som et ”læringslandskap”. De ulike landskapselementene inviterer til fysisk aktivitet, og videre utvikler barnet ferdigheter (Fjørtoft, 2016, s. 189). Adrian kommer med et eksempel som viser en opplevelse barn får av mestring i det fysiske utemiljøet. Han forteller at

”i barnehagen jeg jobber har vi et veldig populært tre, som mange barn klatrer i. Det eneste som er med det treet er at det ikke er grener lavt nok slik at barna klarer å klatre opp i treet. En dag bestemte de seg for å hente masse planker og bygge en sti opp til treet slik at de kom seg opp. Da alle var oppe i treet kunne man enkelt se gleden hos barna når de hadde klart å løse problemet med å komme seg opp i treet. Barna fikk også kjenne på mestring når de begynte å klatre til toppen av treet”.

I dette eksempel viser Adrian til en situasjon hvor barna fikk kjenne på en følelse av at de klarte å bygge en sti opp til treet, og deretter ser barna en ny mulighet til å klatre helt til toppen av treet, som gir en ny følelse av lykke og at de klarte å komme seg opp. I denne situasjon kan vi se at det skapes et samspill mellom miljøet og barna. Treet inviterer barna til å gjøre en ny handlingsmulighet (Fjørtoft, 2016, s. 186).

4.3 Den fysiske leken i uterommet

Når det kommer til fysisk aktivitet og lek vil jeg belyse hvordan det å være deltagende i aktiviteter kan gi barn en positiv, og motiverende følelse av å mestre utfordringer. Ut i fra det informantene forteller, blir det tydelig at barns opplevelse av å mestre kommer tydelig frem i barns fysiske lek i utemiljøet og bruk av ulike materialer. Morten mener at ”mestring blir tydelig, i barns fysiske aktivitet ute. Når barn går på ski eller sykler”. Ifølge White er den fysiske leken i utemiljøet med på å gi barn i større grad en mer avansert utvikling, når det kommer til de motoriske ferdighetene som barn mestrer (White, 2004, s. 6).

Ifølge Fjørtoft & Reiten mener de at det å ta i bruk mulighetene, som utemiljøet tilbyr av naturmaterialer og elementer gjør at leken blir mer kreativ og ikke minst mer variert (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 26). Morten hevder at ”hvis miljøet legger til rette for alle barn, opplever jeg samspill mellom barn, og barn og voksen går mer på leken enn konflikt. Jeg opplever altså at det er mer konflikt imellom barna hvis miljøet blir for kjedelig for noen barn”. Ut i fra dette skriver Fjørtoft og Reiten at i det fysiske utemiljøet oppstår det mindre konflikter, på grunn av tilgang på materialer og rom. De beskriver at det er nok lekemuligheter for alle barn (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 26). Dette samsvarer med det Marte forteller om at naturen fremmer barns mestringsopplevelse. ”Naturen gi utfordringer som alle barn kan mestre, og gir mer plass for barn å leke på. Dermed skapes det mindre konflikter fordi barn ikke er uenige om hvem som skal ha de ulike lekene eller rollene i leken”. Det fysiske utemiljøet bidrar til at barn imellom seg, kan skape gode opplevelser (Miljødepartementet, 2009, s.108).

På den ene siden mener Marte at ” leken i utemiljøet kan gi barn større mestringsopplevelse på grunn av større utfordringer og høyere risikolek”. Denne opplevelsen beskriver hun som en større mestringsopplevelse, når man mestrer de større utfordringene. Sandseter beskriver dette som risikomestring, gjennom at barn får engasjere seg i lek som er spennende, og prøve ut sine egne grenser får barnet erfaring med risikosituasjoner, som vil gjøre det lettere i møte med utfordrende situasjoner (Sandseter, 2016, s. 58). Lyslett beskriver at barn trenger å søke nye utfordringer. Dette gjør at naturen er den beste arenaen, som gir barn muligheter til det å oppleve mestring av motoriske ferdigheter og risiko (kunnskapsdepartementet, 2006, s 30). Rita ser på risikolek på samme måte som Marte, hun hevder at situasjoner med høye risiko gir barn et høyere mestringsnivå. Det vil alltid være noen barn som søker spenning på et høyere nivå eller mestrer mer risikofylte situasjoner enn andre, men barn søker situasjoner som er spennende fordi det gir barn en følelse av glede og samtidig frykt. Noe som gjør at barns mestringsopplevelse blir styrket (Sandseter, 2016, s. 61).

På den andre siden beskriver Adrian viktigheten med å ikke glemme sikkerhetsperspektivet, ovenfor barns risikolek. Ifølge Sandseter & Hagen er det å tenke på sikkerheten i barns risikolek er viktig. Det er alltid mulighet for at barnet kan skade seg, noe som gjør at man må arbeide bevisst for å forebygge skader, samtidig som det er viktig å la barna få utfordre seg på situasjoner som kan være vanskelige (Sandseter & Hagen, 2016, s. 401) Dette er noe Adrian mener blir utfordrende, altså å finne balansen mellom sikkerheten og barnets mestringsopplevelse. Når det gjelder sikkerheten ovenfor barn, mener Sandseter og Hagen det samme som Adrian beskriver. Det er en utfordrende balanse for å gjøre det spennende for barn, men samtidig tenke på sikkerheten i leken (Sandseter & Hagen, 2016, s. 401)

4.3.1 Betydningen av lekematerialer

Morten beskriver at oppbyggingen og det tilbudet barn får av materialer, og leker i utemiljøet har en veldig stor betydning for barns opplevelse av mestring, uavhengig av alder og utviklingsnivå. Dette er noe Fjørtoft støtter med å beskrive et landskap som gir barn føringer for hva som blir gjort i terrenget, områder med skog kan gi barn løse materialer som pinner og kongler. Landskapet gir muligheter for variasjon av lek og utfordringer (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 23). Det å ha gode tilbud og legge til rette for barns mestringsopplevelse bidrar til en økt livskvalitet (Fjørtoft, 2016, s. 187).

I utemiljøet mener Rita at ”de faste lekeapparater kan være hemmende for at barn skal oppleve mestring i det fysiske utemiljøet”. Lysklett mener når det gjelder de faste lekeapparater påvirker de leken til å bli lik for alle barn. Noe som medfører at lekeapparater ikke gir rom for at barn kan improvisere i leken, og samtidig få muligheter som er tilpasset den enkelt (Kunnskapsdepartementet, 2006, s.7). Dette er noe Marte viser enighet til når hun hevder at ”de faste lekeapparater kan være hemmende fordi de er tilpasset en gruppe barn som er på samme nivå i forhold til hva de mestrer”. Dette fremhever Fjørtoft med å skrive at de faste lekeapparater inviterer barna til å leke på en måte, mens i naturen har barn mulighet til å finne sin egen måte å leke på (Kunnskapsdepartementet, 2006, s. 7).

Morten støtter seg til dette og forteller at ”naturmaterialer er ubestemte og kan brukes til så mye mer enn forhåndsbestemte kjøpte leker, de ubestemte materialene gir mer handlingsrom og dermed kan barna oppleve mer og annen mestring når de leker med dem”. Dette er noe Hagen viser til i det han skriver om at utemiljøet må tilby stor variasjon, i form av rom som barn kan skape sitt eget lekemiljø og løsmaterialer som skaper mer variert lek (Hagen, 2015, 4).

Dette er noe Rita beskriver i sitt intervju. Når hun hevder at ”barn så enkelt kan skape sin egen lek og lekeverden vil dette gjøre det enklere for de å mestre leken og aktiviteten”. I følge Hagen blir det ofte foretrukket å være i et lekemiljø som har løsmaterialer, der barn kan konstruere sine egne utfordringer eller lage sine egen fantasi verden (Hagen, 2016, s. 354). I motsetning til Rita opplever jeg at Marte ser på faste og løsmaterialer på lik linje, der de blir bruk i like stor grad i barns lek og aktivitet. Adrian forteller at ”spennende rom i leken gir barn mulighet til å kjenne på mestring som ikke er nødvendigvis relatert til det motoriske, men en annen form for lek” I forhold til dette beskriver Öhman at barns lek kan bli inspirert av omgivelsene, der lekeverden blir forandret fra en type lek til en annen. Det kan være at barn tar roller som en familie, og driver leken videre til å ta roller som dyr. Noe som viser at barn tar i bruk materialer de finner i det fysiske utemiljøet, og bygger sin verden av fantasi (Öhman, 2012, s. 121 – 122).

Det å ta i bruk det naturen tilbyr av materialer stimulerer barns skapende evne i lek og barns kreativitet (Storli, 2016, s. 342). Adrian hevder at ”en pinne trenger ikke nødvendigvis bare å være en pinne. Den eneste begrensingen for hva en pinne kan være er barnas egen kreativitet”. Dette samsvarer med det Storli skriver om løsmaterialer gir barn mulighet til å forme aktiviteten, selv ut i fra hvordan rolle de ønsker materialet skal ha (Storli, 2016, s. 342). Videre beskriver Rita eksempler på roller løsmaterialer kan få. ”En pinne brukes til redskap for å plaske i en dam eller den kan ta rolle som et sverd i en avansert ninjalek. Her skisserer Rita gode eksempler på hvilken rolle løsmaterialer kan få i leken.

4.4 Relasjon mellom personalet og barnet

Rammeplanene beskriver at personalet skal være tilstede og støtte barn i kroppslig lek, og anerkjenne barns mestringsopplevelse (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 50) Dette støtter Adrian opp med å se på voksenrollen som stor påvirkningskraft på barns mestringsopplevelse, når det kommer til å det å være i utemiljøet hvor han beskriver voksenrollen. Adrian hevder at ”som voksen i barnehagen er det viktig at man fremmer og tilrettelegger for aktiviteter som stimulerer og utfordre barns ferdigheter. Om man hemmer dette med å ikke la de klatre eller ake litt raskere mister barna gode muligheter til å kjenne på mestring”. Bjørgen støtter opp det informantene mener, med å beskrive at planlegging, gjennomføring og evaluering av hverdagen i barnehagen er viktig for at barnehagen skal være en lærende organisasjon (Bjørgen, 2016, s. 297). I tillegg støtter hun opp med at personalet må benytte flere måter for å tilrettelegge aktiviteter, der barn finner balanse mellom kravene som blir stilt, og forutsetninger for å kunne mestre utfordringen (Bjørgen, 2016, s. 319). Dette er noe Rita og

Marte relaterer seg til. Begge beskriver at det er de voksens jobb å organisere, tilrettelegge for å gi barn mulighet til å oppleve mestring. Det blir også poengtert i retningslinjene i rammeplanene (2017), som viser til barns læring i kontakt med naturen. Hvor det er personalets ansvar for å tilrettelegge for aktiviteter som gir barna opplevelse av mestring (Fjørtoft, 2016, s. 192). Når personalet tilrettelegger aktiviteter i utemiljøet gir det i økende grad barn en sterkere selvfølelse og opplevelse av å mestere (Miljødepartementet, 2009, s. 104).

For å kunne tilrettelegge for barn, får Morten frem viktigheten med at de voksen må reflektere jevnlig over hvordan muligheter barna har i miljøet de er i, til å oppleve mestring. Dette samsvarer med det Bjørgen skriver, der viktigheten med arbeidet i barnehagen handler om å kunne ta i bruk evaluering og vurdering av det miljøet som blir tilbydd barn (Bjørgen, 2016, s. 319). Videre forteller Morten ”det handler om å bygge opp det fysiske miljøet slik at alle barn uansett funksjonsnivå opplever meningsfylt, utfordring og spenning i hverdagen”. I følge Bjørgen handler det om å kunne planlegge hverdagen, som gjør at man gir et bedre tilbud til barn med ulike ferdighetsnivå, noe som har stor betydning for barns opplevelse av å mestre og lære ferdigheter og kroppsbeherskelse (Bjørgen, 2016, s. 311).

Alle informantene forteller hvor stor betydningen det har, at personale tilrettelegger det fysiske utemiljøet for å gi barn mestringsopplevelser. Ifølge Sandseter må man være bevisst på hva som fremmer og hemmer barns mulighet, til å søke etter det som er spennende og utfordrende i aktiviteter og lek, som gjør at barn kan kjenne på mestringsopplevelser (Sandseter, 2016, s. 59). Morten beskriver hvordan miljøet påvirker samspillet mellom barnet og personalet. Han hevder at

”hvis miljøet er tilrettelagt for alle barn så vil det dannet et større bånd mellom barna og voksne. Det å bygge opp miljøet av hva som blir tilbydd og hvordan personalet legger til rette for hver enkelt og deres utviklingsnivå, og de voksnes deltagelse og tilstedeværelse. Er viktig for barns opplevelse av mestring”.

I følge Storli handler dette om at personalet må se mulighetene i årstidene, og legge til rette for at barn har ulike aktiviteter som personalet også deltar i. Det å være engasjert i barna gjør, påvirker samspillet mellom barna og personalet (Storli, 2016, s. 347). Studier viser også at relasjonen mellom barn og voksen blir bedre i naturen (Fjørtoft & Reiten, 2003, s. 73).

Adrian legger vekt på rollen personalet tar i barns utelek. Han hevder at ””personalet i et godt utemiljø trenger ikke å aktivere barna på samme måte dersom utemiljøet ikke tilbyr barn et god utemiljø”. I følge Little & Wyver handler det om å sikre miljøet slik at det er trygt, sånn at barn kan være litt mer frie i leken, og personalet ikke trenger å være involvert hele tiden (Little & Wyver, 2008, s. 37). Noe Ardian forteller videre om, når han sier at ”der et godt og spennende utemiljø kan gi personalet en mer observerende rolle for kunne bygge videre på det barna synes er spennende for å oppleve mestring”. Det samsvarer med det Öhman skriver om det å være observatør, hvor man som voksen observerer samspillet uten å være deltagende, men er på sidelinjen, og gir barna støtte om de trenger det. På den ene siden kan man få informasjon om hvordan man kan tilrettelegge for videre lek, og se hvordan nivå barnet er på i utviklingen (Öhman, 2012, s. 244). Det å gi barn tid og rom til å utfolde seg, uten at leken påvirkes av voksen kan gi barn stor læring (Öhman, 2012, s. 34).

På den andre siden viser Morten til viktigheten med å bekrefte og verdsette barna. Dette bidrar til en positiv faktor for barns selvfølelse, og når man som voksen viser at vi er der for barna kan det gi en følelse av å mestre (Aksland, 2013, s. 73). For at barn skal kunne oppleve mestring i utemiljøet, trekker Marte frem viktigheten med at personalet støtter barn i møte med utfordringer, hvor hun beskriver at ”Når det handler om å tilrettelegge for mestringsopplevelse så tenker jeg at det er viktig å være tilstede både fysiske og psykiske”. Dette samsvarer med det Storli beskriver om den fysiske og psykiske støtten, så handler det om å være fysiske tilstede og ikke minst kunne være psykisk tilgjengelig. Noe som gir barn en trygghet i møte med nye og utfordrende opplevelse (Storli, 2016, s. 348) Marte viser til eksempler på hvordan denne støtten kan være, når hun sier at ”Noen ganger trenger barna noen som motiverer eller veileder dem, mens andre ganger trenger de kanskje en hånd å holde i eller noe å støtte seg på”.

I forhold til det psykiske miljøet tenker Marte at ”noen ganger kan det være nok at barna ser man følger med på hva de gjør og gir gode tilbakemeldinger”. I følge Moser når personalet gir denne støtten blir barnas selvfølelse og selvtillit styrket. Den fysiske støtten kan være at de voksen er fysisk tilsted, og tilrettelegger miljøet rundt barna for at de skal oppleve mestring. Det kan være i form av utstyr av faste og løse materialer. Den psykiske støtten handler at barns tanker, følelser og opplevelser og ikke minst behov blir tilfredsstillt ved hjelp av at de voksen kan motivere eller bruke ord for å oppmuntre barna (Moser, 2016, s. 133).

Morten mener voksenrollen handler om flere faser som er like viktige for at barn skal oppleve mestring. ”Noe av det viktigste vi gjør som voksne er å kjenne barna. Nettopp for å kunne legge til rette for hvert enkelt barn” Dette er noe Askland legger vekt på, hvor det å være tilstede og deltagende og gi barn anerkjennelse er viktige faktorer for barns utvikling (Askland, 2013, s. 51). Det gjør at når personalet er der for barna forsterker det barnas følelse av tilknytning til personalet, og barn tør å være mer undersøkende og nysgjerrig på nye utfordringer (Kibsgaard, 2016, s. 362). Videre forteller Morten om viktigheten med deltagelse i lek. Han sier at ”lekende voksen, som er tilstede der barna er slik at man kan gå inn i leken og støtte og veilede hvis de trenger det”. Dette er noe alle informantene skriver. Det å gi barn støtte i form av å være der som person, men også det å kunne tilrettelegge miljøet for barn. På bakgrunn av det kan man trekke inn teorien om støttende stilas. I lys av teorien til Bruner om støttende stilas handler det om at barn får støtte, og møter oppgaver som ikke er for vanskelige. Der personalet veileder barn i møte med utfordringer (Glaser, 2016, s. 35). Informantene viser tydelig at de ser på voksenrollen som støttende stilas, og som en viktig faktor for å gi barn mestringsopplevelse. Lysklett mener det å gi veiledning og støtte i møte med det fysiske utemiljøet, påvirker at barn tør å ta større risiko for å få mestringsopplevelse i leken (kunnskapsdepartementet, 2006, s. 41).

4.5 Relasjon mellom barn i uterommet

Når Morten svarer på hva som er viktig i samspillet mellom flere barn for at de skal oppleve mestring, fortalte han at ”En grunnleggende forutsetning for alle mennesker er å føle seg trygg, og at vi er en del av et felleskap og har venner”. I følge Kibsgaard er det å være en del av et felleskap, grunnleggende for at barn skal oppleve seg selv som verdifulle (Kibsgaard, 2016, s. 359). Noe Morten beskriver videre viktigheten med et felleskap. Han hevder at ”Relasjonen mellom barna er avgjørende for at de skal få en fin tid og en positiv utvikling, hvor barn skal føle mestring i barnehagen”. I følge Askland & Sataøen vil det å skape en relasjon med vennskap gi en trygg base, som medfører at barn tør å prøve nye utfordringer (Askland & Sataøen, 2019, s. 72). Med den grunnleggende forutsetningen forteller Morten at ”barn vil kunne utforske og være friere i lek og aktiviteter i det fysiske utemiljøet, og ikke minst føle seg trygge hos hverandre og ha en betydningsfull plass i leken, alle barn trenger å føle på at de får være med. Å ta en rolle i leken”. Ifølge Grave er det betydningsfullt for barn å føle deltagelse i lek, samtidig som man kjenne på en følelse av å høre til, og ikke minst det å ha vennsapsrelasjoner (Grave, 2016, s. 385). Dette er noe Rita beskriver med sine erfaringer. Hun hevder at ”i leksituasjoner kan man se mye mestring når barn får til en god lek med

andre. I følge Greve er lek som blir skapt i felleskap kan barn komme med ideer og samme videreutvikle temaet i leken. Denne følelsen av felles oppmerksomhet, og forståelse, er med på å gi barn en følelse av å mestre et samspill som kan bygge en vennskapsrelasjon (Greve, 2016, s. 387).

Alle informantene beskriver tydelig hvordan barn kan ta ulike roller i samspillet, som er både ubevisst og bevisst. Rita gir eksempel på at barn kan veilede hverandre. ”Barn kan ubevisst ha inspirert et annet barn til å starte litt lengere opp i akebakken”. I følge Askland & Sataen kan en slik situasjon gjøre at barn utfordrer og motiverer hverandre til å prøve seg på nye grenser. Ved at barn gir positiv oppmerksomhet og involvere hverandre i det som skjer, styrker det barnets selvfølelse og mestringsopplevelsen bli en faktor for å motivere hverandre til å se nye utfordringer (Askland & Sataen, 2019, s. 72). Når det gjelder det å hjelpe hverandre, kan vi se barn tar en rolle som støttende stiler. Marte viser til erfaring, hvor hun har opplevd at barn motiverer eller gir en hjelpende hånd til hverandre. Jeg vil vise til et annet eksempel Marte forteller om. ”Jeg observerer at store barn viser mindre barn hvordan de lærer seg eller hvordan de gjør det, det kan være at barn forteller, du må først sette foten på den nederste greinen (og viser), også må du ta hånda di og holde deg i den greina”. I denne situasjonen blir det tydelig at barn som er mer kompetent tar en rolle som veileder (Askland & Sataen, 2019, s. 203).

5. 0 oppsummering

Hovedpoenget i dette forskningsprosjektet var å se hvordan personalet arbeider med barns mestringsopplevelse, i det fysiske utemiljøet. Til dette svarer informantene at det handler om å tilrettelegge miljøet for barna, hvor det å gi et variert og utforskende miljø, gjør at barn kan mestre på sitt nivå. Det viser at utformingen av det fysiske utemiljøet har betydning for barns mulighet til å oppleve mestring, hvor det er fantasien til barna som setter grenser. Det å være i det fysiske utemiljøet som naturen, og kunne bruke de faste elementene som trær til å klatre eller være ved en elv, vil nettopp gi barn en høyere risikomestring. Ut i fra dette viser informantene at barns utforskning kan få en større rolle, når barn blir støttet av de rundt seg, uansett om det er de voksne eller andre barn. Noe som viser at det viktigste for å tilrettelegge for mestringsopplevelser er å ta med barna i skogen, og ikke bare leke på ferdige lekeapparater (kunnskapsdepartementet, 2006, s 30). Barns opplevelse av mestring kan komme til uttrykk på mange forskjellige måter. Flere artikler jeg har funnet viser at barns opplevelse av mestring kan bli forsterket i utemiljøet (Storli, 2016, s. 341). og Det viser at det å bruke naturen som faktor for læring, har fått et større fokus de siste årene. Ut i fra dette er det viktig at personalet legger til rette for et godt utemiljø, som fremmer barns nysgjerrighet og muligheter. Jeg mener alle barnehager burde gi barn et godt utemiljø, som er variert og spennende. Nettopp fordi barns opplevelse av mestring kan bli forsterket av å bruke kroppen i naturen. Når personalet tilrettelegger for at barn har tilgang til løse og faste materialer, gjør det at barns opplevelse av å mestre er tilpasset barns utviklingsnivå, noe som gir en større forutsetning for at barn kjenner på det å lykkes med aktiviteten eller leken de gjør.

Dersom jeg skulle videreutviklet dette forskningsprosjektet, kunne det vært interessant å intervju barn om det samme temaet. For å se på hva de opplever som verdifullt i det fysiske utemiljøet. Samtidig kunne det vært spennende å høre foreldrenes syn på det å bruke det fysiske utemiljøet som en læringsarena. Jeg synes også det å se på hvordan andre barnehager i andre land bruker det fysiske utemiljøet i barnehagen, kan være interessant. Temaet som jeg viser til i dette forskningsprosjektet er kompakttest, det gir ikke et konkret svar, men handler om så mye mer.

Avslutningsvis vil jeg også trekke frem betydningen av det fysiske utemiljøet for hverdagslivet for barnehage ansatte. Som jeg nevnte innledningsvis har jeg selv erfart påvirkningen av naturen, som er helsefremmende for vår fysiske og psykiske mestring og ikke minst helse. Noe som jeg kan relatere til både de voksne og barns helse.

6. 0 Litteratur

- Arnesen, E. S., Gulbrandsen, K., Gundersen, A. H., & Hovden, L. (2014). *Bevegelseglede i barnehagen. Begeistringssmitte og tilrettelegging*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Askland, L. (2011). *Kontakt med barn*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Askland, L., & Sataøen, S. O. (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barnets oppvekst*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehagen (LOV-2005-06-17-64). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_1
- Bjørgen, K. (2016). Praktisk planlegging og tilrettelegging av bevegelseslek i barnehagen. I Sandseter, E. B. H., Haugen, T, L & Moser, T (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. Utg.) (s. 296 – 319). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Dallan, O. (2018). *Metode og oppgaveskriving*. (6.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk
- Fjørtoft, I. (2016). Barn og bevegelse: læring gjennom landskap. I Sandseter, E. B. H., Haugen, T, L & Moser, T (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. Utg.) (s. 161 – 179). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Fjørtoft, I., Reiten, T. (2003). Barn og unges relasjoner i natur og friluftsliv. En kunnskapsoversikt. Hit skift. Hentet fra. https://www.norskfriluftsliv.no/wp-content/uploads/2016/02/barn_och_ungas_relation_till_natur_och_friluftsliv_telemark_1.pdf
- Fjørtoft, I. (2016). Barn og bevegelse: læring gjennom landskap. I Sandseter, E. B. H., Haugen, T, L & Moser, T (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. Utg.) (s. 180 – 193). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Glaser, V. (2016). Ulike psykologiske retninger og perspektiv. I. Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. B (Red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: forskning og praksis* (s. 27 – 44). Bergen: Fagbokforlaget.

- Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. B. (2016). Grunnlaget for barns utvikling. I Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. B (Red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: forskning og praksis* (s. 13 – 26). Bergen: Fagbokforlaget.
- Greve, A. (2016). Barns vennskap og jevnaldningsrelasjoner. I Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. B (Red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: forskning og praksis* (s. 382 – 397). Bergen: Fagbokforlaget.
- Hagen, T, L. (2015). Hvilken innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet. *Nordisk barnehageforskning*, 10(5).
- Hagen, T, L. (2016). Bevegelseslek i natur og barnehagens nærmiljø. I Sandseter, E. B. H., Haugen, T, L & Moser, T (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. Utg.) (s. 352– 380). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Kibsgaard, S. (2016). Den livsviktige leken. I Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. B (Red.). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: forskning og praksis* (s. 354 – 368). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>
- Larsen, A, K. (2007). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode*. 1. utg. Bergen: Fagbokforlaget
- Larsen, A, K. (2017). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2. Utg.).
- Little, H., Wyver, S. (2008). Outdoor Play. Dose avoiding the risks reduce the benefits. *Institute of Early Childhood, Macquarie University*, 33(2), 37.
- Lysklett, O. B. (2006). Temahefte om natur og miljø. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Meer, A. (2016). Tidlig utvikling hos de minste barn i alderen 0 – 1 år. I Sandseter, E. B. H., Haugen, T, L & Moser, T (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. Utg.) (s. 161 – 179). Oslo: Gyldendal akademisk.

- Miljøverndepartementet. (2009). Naturopplevelse, friluftsliv og vår psykiske helse. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/md/vedlegg/rapporter/t-1474.pdf>
- Moser, T. (2016). Motorikk, utvikling og læring – en kort innføring i grunnleggende begreper og forståelser. I Sandseter, E. B. H., Haugen, T, L & Moser, T (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. Utg.) (s. 126 – 148). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Sanderud, J. R., Gurholt, K. P. (2012). Bars nysgjerrige lek i natur. Utforskende dannelselse. *Nordic Studies in Education*, 6 – 15. Hentet fra https://www.idunn.no/file/pdf/65819201/barns_nysgjerrige_leki_natur_-_utforskende_dannelse.pdf
- Sandseter, E, B. H. (2016). Det opplevelses og spenningssøkende barnet. I Sandseter, E. B. H., Haugen, T, L & Moser, T (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. Utg.) (s. 53 – 62). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Sandseter, E, B. H., Hagen, T, L. (2016). Sikkerhet ved bevegelseslek i barnehagen. I Sandseter, E. B. H., Haugen, T, L & Moser, T (Red.) *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2. Utg.) (s. 400 – 411). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Sandseter, E. H., Hagen, T. L., & Moser, T. (2016). *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal.
- Storli, R. (2016). Bevegelseslek i Barnehagens uteområde. I Sandseter, E. H., Hagen, T. L., & Moser, T. *Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (2.Utg.). (s. 335 – 351). Oslo: Gyldendal.
- Thagaard, A. (2018). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitative metoder*.
- White, R. (2004). *Young Children's Relationship with Nature: Its Importance to Children's Development & the Earth's Future*. White Hutchinson Leisure & Learning Group, 4 – 6
- Öhman, M. (2012). *Det viktigste er å få leke*. Oslo: Pedagogisk forum.

7. 0 Vedlegg

7.1 Intervjuguide

INTERVJUGUIDE

Ta gjerne med egne erfaringer og eksempler om du ønsker.

1. Åpningsspørsmål

- a. Er du mann eller kvinne?

- b. Hvilken bakgrunn og erfaring har du?

- c. Hvordan utdanning har du?

- d. Hvor mange år har du jobbet i barnehage?

- e. Hva legger du selv i begrepet mestring hos barn

2. Overgangsspørsmål og nøkkelspørsmål

Relasjon

- a) Hvordan opplever du at voksenrollen er med på å påvirke barns mestringsopplevelse i det fysiske utemiljøet?

- b) På hvilken måte erfarer du at samspillet mellom personalet og barn blir påvirket av det fysiske utemiljøet, og hva ser på som viktig for å tilrettelegge for mestringsopplevelse?

- c) Hva opplever du som hemmende og fremmende for barns mestringsopplevelse i det fysiske utemiljøet?

- d) Hva er viktig i samspillet mellom flere barn, dersom et barn skal kunne oppleve mestring i det fysiske utemiljøet? (Med tanke på relasjoner, samarbeid, utenforskap etc.)
- e) Opplever du en forskjell på barnets mestringsopplevelse avhengig av om det er en kvinnelig eller en mannlig ansatt som er sammen med barnet? (under lek, risikolek, etc.)

Miljø

- a) Hva tenker du om det fysiske utemiljøets betydning for barns mestringsopplevelse?
- b) Opplever du forskjell på barns mestringsopplevelse i utemiljøet vs. innemiljøet?
- c) I hvilke situasjoner i utemiljøet mener du det kommer tydeligst frem at barnet opplever mestring? (Eksempelvis lek, fysiske aktiviteter som ski, tur, samarbeid mellom barn)
- d) Hvordan blir naturmaterialer tatt i bruk for å gi barn mestringsopplevelse?
- e) Hvordan hjelper barn hverandre i lek i utemiljøet?

3. Avslutningsspørsmål

Dersom det er noe du synes er relevant tilknyttet tema, som ikke er kommet frem, kan du utdype her:

7.2 Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«[Barns opplevelse av mestring]»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formålet med oppgaven

Jeg ønsker å se hvordan både det fysiske utemiljøet og personalets rolle påvirker barns opplevelse av mestring.

Jeg tar utgangspunktet i problemstillingen som handler om ”på hvilken måte arbeider personalet med barns opplevelse av mestring i det fysiske utemiljøet, og hvordan dette blir påvirket i relasjon mellom”

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

For å skaffe data til denne oppgaven vil jeg gjennomføre intervju via e – post. Det blir stilt ulike spørsmål om påvirkningen av samspill og det fysiske utemiljøet. Dine svar fra intervjuet på epost blir registrert elektronisk

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- Få rettet personopplysninger om deg
- Få slettet personopplysninger om deg
- Få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- Å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er jeg og veileder som har tilgang til datamaterialet
- Jeg sender e – posten med passordbeskyttelse. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data».

Hva skjer med opplysningene dine når jeg/vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes [22.5.20]. Alle personopplysninger vil bli slettet innen prosjektslutt.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til bachelorprosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning ved.
- Vårt personvernombud: Hans Christian Ristad, Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning.

Med vennlig hilsen Lise – Mari Utland

Prosjektansvarlig

Sobh Chahboun

E – post: sch@dmmh.no

Telefon: 73568348

Student

Lise – Mari Utland

E post: lisemariutland@hotmail.com

Telefon: 48198818

Bjørge Moe

E – post: bmo@dmmh.no

Telefon: 73568384

Samtykkeerklæring

Samtykke kan innhentes skriftlig (herunder elektronisk) eller muntlig. NB! Studenten må kunne dokumentere for veileder at du har gitt informasjon og innhentet samtykke fra de du registrerer opplysninger om. Vi anbefaler skriftlig informasjon og skriftlig samtykke som en hovedregel.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [Barns opplevelse av mestring], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju i form av e – post.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet. [22.5.20]

(Signert av prosjektdeltaker, dato)